

Pledoarie pentru civilizația rurală

Acad. ȘTEFAN MILCU

În această epocă de tranziție în care se caută o nouă structură social-economică și culturală nu trebuie uitat satul ca o comunitate caracteristică a istoriei și tradiției poporului nostru. Unele din suferințele epocii contemporane își au originea tocmai în insuficienta atenție acordată acestei comunități biologice, istorice și sociale, care a contribuit la rezistența împotriva celor mai agresivi factori și condiții distructive ale unității naționale. Sfârșitul epocii ceaușiste a fost marcat din momentul când a început demolarea satelor și de la impunerea unor structuri necorespunzătoare fondului milenar al acestor fundamente ale poporului nostru.

Opiniile exprimate aici nu-și au originea într-un neosemănătorism, ci, mai curând, în cunoașterea prin participarea la lucrările pe care D. Gusti le-a numit "sociologia concretă", în care comunitatea rurală era integrată într-o cunoaștere complexă, de la biologic la cultură și la istorie. Apare, de aceea, surprinzător faptul că în rezolvarea problemelor actualei epoci de tranziție este absentă sau minoră atenția acordată comunităților rurale.

Concentrarea vieții unui sat în jurul bisericii, al școlii și al fondului tradițional de cultură orală este caracteristică, motiv pentru care satul trebuie susținut și integrat, inclusiv în dimensiunile pe care le poate oferi civilizația tehnico-științifică contemporană: asistența medicală, căile de comunicație, tehnologia audio-vizuală, accesul la formele de muncă adaptate societăților rurale.

Regimul totalitar precedent a depopulat satele pentru a forma o "clasă muncitoare de oraș", smulșă din spațiul nativ și vârstă în cutiile blocurilor monotone. S-a pierdut astfel acea existență legată de viața în natură. Nu mai este loc nici pentru copii, care acum se joacă pe scările blocurilor și în ascensoare, dacă acestea există, ori pe străzi. Mai este de mirare cum natalitatea a scăzut? Suntem amenințați în existența noastră ca popor, dacă vom continua să ignorăm specificul satelor care trebuie să beneficieze și de binefacerile civilizației industriale, fără a-și pierde însă structurile lor pozitive.

În paginile 5 - 6

SUPLIMENTUL:

EDUCAȚIA

- Veriga intermediară a actului didactic și importanța ei
- Bătălia pentru Colegiile universitare pedagogice ale institutorilor va continua
- Profesionalism pedagogic și modelare umană anticipată
- Educația civică la ora clarificărilor majore
- Efecte ale neînțelegerii relației dintre cercetarea didactică și reforma învățământului românesc

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA „ROMÂNIA DE MÂINE”

SOLICITĂM CA, PRIN APLICAREA LEGII, SĂ SE FACĂ DREPTATE FACULTĂȚILOR PARTICULARE ANGAJATE ÎN COMPETIȚIA PENTRU UN ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE CALITATE

Cuvântul rostit de prof. dr. AURELIAN BONDREA, președintele Fundației "România de Măine" și al Senatului Universității "Spiru Haret"

la ședința comună a Comisiilor pentru învățământ și cercetare științifică ale Senatului și Camerei Deputaților

Luni, 19 februarie 1996, la sediul Senatului a avut loc ședința comună a Comisiilor pentru învățământ și cercetare științifică ale Parlamentului României, ale cărei lucrări au fost consacrate analizei și dezbaterii Raportului de activitate a Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditare pentru aplicarea Legii 88/1993, în prezența membrilor acestuia și a reprezentanților Ministerului Învățământului.

La lucrările ședinței a fost invitat și a luat cuvântul prof.dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației "România de Măine" și al Senatului Universității "Spiru Haret".

DOMNULE PRESEDINTE, DOMNILOR SENATORI ȘI DEPUTAȚI, DOMNILOR COLEGI,

Vă rog să-mi permiteți, mai întâi, să mulțumesc Comisiei de Învățământ a Senatului pentru invitația ce mi s-a făcut de a participa la această importantă ședință, în care se analizează activitatea de evaluare academică și acreditare a instituțiilor de învățământ superior.

Doresc să apreciez, cu acest prilej, activitatea des-

fășurată de comisiile de specialitate ale Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditare și de membrii Consiliului, pentru punerea corectă în aplicare a Legii 88/1993, în cazul celor 7 facultăți vizitate și autorizate la Universitatea "Spiru Haret", activitate pentru care le adresăm sincere mulțumiri.

În continuare, voi fi obligat să fac și unele aprecieri negative în legătură cu activitatea de evaluare desfășurată de către unele comisii

ale Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditare la Universitatea "Spiru Haret". Toate aceste aprecieri au fost confirmate de către cele două comisii juridice ale Parlamentului - Comisia Juridică, de Disciplină și Imunități a Camerei Deputaților și Comisia Juridică, de Numiri, Disciplină, Imunități și Validări a Senatului -, precum și prin unele hotărâri judecătorești pronunțate până în prezent.

(Continuare în pag. 3)

**Permanențe românești:
OPERA „OEDIP”
de George Enescu
• 60 de ani de la premieră •**

pag. 8

**CARTEA
la Editura Fundației
„România de Măine”**

pag. 4

SOLICITĂM CA, PRIN APLICAREA LEGII, SĂ SE FACĂ DREPTATE

(Continuare din pag. 1)

Nu-mi pot permite să fac aprecieri fără acoperire, care să poată fi interpretate ca procese de intenție. Tot ce voi spune este verificabil.

În cazul unor facultăți și colegii ale Universității noastre li s-a refuzat, în mod nejustificat, de către Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare dreptul prevăzut de lege de a fi vizitate și, ca atare, li s-a luat orice șansă de a intra în competiție pentru autorizare provizorie.

Pentru a se înțelege greșelile care s-au făcut cu aceste facultăți, m-aș opri la câteva exemple.

Cum au putut comisia de specialitate și Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare să refuze vizita la **Facultatea de Limba și Literatura Română** care - după cum rezultă din dosarul de autoevaluare înaintat C.N.E.A.A. - îndeplinea toate criteriile prevăzute de lege, la fel ca și **Facultatea de Limbi și Literaturi Străine**, care a fost vizitată și autorizată? Ambele facultăți își desfășurau activitatea în aceleași condiții de bază materială, spații de învățământ, bibliotecă etc. Dimpotrivă, la capitolul "personal didactic" - criteriu esențial prevăzut de lege -, **Facultatea de Limba și Literatura Română** stătea chiar mai bine decât **Facultatea de Limbi și Literaturi Străine**. Procentul posturilor acoperite cu cadre didactice titularizate era de 88,8%, cel al profesorilor și conferențiarilor titularizați de 51,61%, iar în componența acestora se aflau mari personalități - academicieni, scriitori, oameni de știință și cultură -, recunoscuți nu numai în țară, dar și peste hotare. De altfel, în raportul

de evaluare al Comisiei se recunoaște îndeplinirea de către facultate a tuturor criteriilor și standardelor prevăzute de lege, consemnându-se ca observație faptul că "instituiția nu asigură în perspectivă acoperirea cu cadre didactice competente", apreciere subiectivă, dovadă că, în anul următor (1994-1995), proiectul posturilor acoperite cu cadre didactice titularizate s-a ridicat la 89,47% și cu profesori și conferențieri titulari la 63,16%, iar în anul universitar 1995-1996, procentele erau de 92% și, respectiv, 60%. O a doua observație se referea la "lipsa informațiilor privind baza materială". Evident că vizita la fața locului ar fi dat comisiei posibilitatea de a lua cunoștință de condițiile materiale foarte bune de care beneficiază această facultate.

Într-o situație similară, cu un grad mai ridicat de îndeplinire a criteriilor în raport cu cele autorizate, se află **facultățile de Matematică-Informatică, Sociologie-Psihologie, Istorie**, care, în pofida prevederilor legii, nu au fost vizitate. Vă rog să apreciați și dumneavoastră dacă acest mod de evaluare se încadrează în spiritul legii și al eticii profesionale.

Pentru toate aceste facultăți, **solicităm punerea efectivă în aplicare a legii**, efectuându-se urgent vizitele de care au fost frustrate.

Un caz aparte de încălcare a legii îl constituie **Facultatea de Marketing și Comerț Exterior**. Deși a fost apreciată foarte bine de către comisia de specialitate, hotărând în unanimitate punerea de autorizare, facultatea a fost respinsă de către **Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare**, în componența

căruia nu există nici un specialist în domeniul economic, iar, potrivit art. 5, al. 1, litera "c" din **Legea 88/1993**, Consiliul nu avea nici o bază legală pentru a lua altă hotărâre, contrară celei propuse de specialiști. Rog ca această facultate să fie pusă, cât mai urgent, în drepturile ei legale.

În încheiere, doresc să fac o precizare în legătură cu facultățile amănate.

După cum se știe, însăși hotărârea de amânare a deciziilor de autorizare sau neautorizare era o recunoaștere a faptului că nu s-a respectat legea. În cazul facultăților de **Medicină, Stomatologie și de Farmacie**, ca și al **Colegiilor Pedagogice de Institutori de la Universitatea "Spiru Haret"**, în rapoartele înaintate Ministerului Învățământului s-a recurs la denaturări, prin fals și uz de fals, cu scopul vădit de a acoperi greșelile făcute anterior, care au condus la hotărâri ilegale și imorale de neautorizare a acestor facultăți și colegii.

Rugăm ca, în toate aceste cazuri, să se facă verificările necesare de către alte comisii, pentru restabilirea adevărului în conformitate cu prevederile legii.

Îmi exprim speranța că, în urma acestei ședințe, unde se manifestă un dialog deschis, se vor adopta și măsurile corespunzătoare pentru înlăturarea neajunsurilor care au existat în activitatea **Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditare**, făcându-se dreptate facultăților foarte bune, care îndeplinesc criteriile și standardele prevăzute de lege, și merită să rămână în competiția la care s-au angajat pentru un învățământ superior de calitate.

Vă mulțumesc!

identitate între ordinea publică și ordinea de drept. Ordinea publică privește numai o parte din sfera relațiilor sociale ce cad sub incidența ordinii de drept.

Ordinea de drept este unică și unitară

Spre deosebire de aceste concepte juridice, ordinea de drept are o aplicabilitate mult mai largă. Ea este prezentă în toate compartimentele vieții social-economice, inclusiv forma și structurile statului, sau organizarea și conducerea lui. Statul de drept, pluralismul democratic, drepturile și libertățile fundamentale sunt reflectate în ordinea de drept.

Constituția și legile României, asemănător legislației majorității țărilor democratice, cuprind reglementări precise care se referă la ordinea de drept și la apărarea acesteia.

Până la revoluția din decembrie 1989, a existat o ordine de drept dar specifică statului din acea perioadă, când totul era subordonat politicului. Despre acea ordine de drept se vorbea de obicei, în hotărârile judecătorești de condamnare a luptătorilor anticomuniști.

Astăzi, când se consolidează statul de drept pe baza principiilor democratice, încălcarea ordinii de drept afectează întreaga societate. În statul de drept, ordinea de drept este deopotrivă pentru toți cetățenii. Aceasta înseamnă că ordinea de drept nu trebuie privită ciuitit, trunchiat sau numai dintr-un anumit punct de vedere, în sensul că, în anumite împrejurări se poate încălca iar în altele, nu. Un asemenea mod de a înțelege instituția ordinii de drept are la bază tocmai eludarea ordinii de drept. Cum ordinea de drept dintr-un stat de drept nu poate fi încălcată în nici o împrejurare și de nici o persoană, ea trebuie integrată în principiile democrației. De aceea, este de neconceput, în materie de ordine de drept, să se creadă că s-ar putea să fie fapte prin care se încălcă mai puțin ordinea de drept și alte fapte, prin care se încălcă mai mult. **Ordinea de drept este unică și unitară și privește pe toți cetățenii**, fără nici o deosebire de rasă, de religie, de categorie socială sau profesională.

Cine și de ce încălcă ordinea de drept?

Se pune întrebarea de ce este totuși încălcată ordinea de drept, cine o încălcă și prin ce fapte? Ordinea de drept este încălcată în această perioadă din mai multe cauze. Printre acestea

enumerăm, în primul rând, atitudinea negativă a unei părți din societatea noastră acumulată de-a lungul a zeci și zeci de ani față de actele normative (legi, decrete, hotărâri), față de drept, de lege, care loveau, înainte de revoluție, în demnitatea umană, reduceau la zero drepturile și libertățile omului, încălcau cele mai elementare principii de justiție, întronau, cultivau și perpetuau abuzul și disprețul față de om, față de valorile umane.

Această optică față de lege n-a dispărut încă, deși au avut loc transformări radicale în organizarea și funcționarea democratică a societății românești. Odată cu separarea și structurarea puterilor în stat, cu adoptarea Constituției, cu activitatea bogată a Parlamentului și a celorlalte instituții publice, odată cu trecerea, pe toate planurile societății civile, la elaborarea noului cadru juridic, democratic, atitudinea negativă din partea unor oameni față de lege, față de ordinea de drept, este astăzi, în esență, total nejustificată.

O altă cauză de încălcare a ordinii de drept este necunoașterea legii. Dintr-o sumară cercetare a celor care încălcă ordinea de drept în această perioadă de tranziție și reformă fundamentală socio-economică, rezultă că cei ce încălcă ordinea de drept sunt oameni care, de regulă, nu cunosc legea și, cu atât mai rău, nu cunosc Constituția, fără să mai vorbim de alte acte normative ce constituie izvoarele ordinii de drept și ale dreptului, în general.

Necunoașterea legii n-a fost niciodată și nu este nici astăzi un motiv de absolvire de răspundere. Fondatorii dreptului și ordinii, romanii, spuneau ca "necunoașterea legii nu scuză pe nimeni" (Ignorantia legum excusat neminem). Necunoașterea legii, lipsa de educație și cultură juridică influențează toate sectoarele și structurile publice și private, conducând la nerespectarea ordinii de drept, cu consecințe grave.

Cine încălcă ordinea de drept și prin ce fapte? Indiferent pe ce cale s-a încălcat ordinea de drept, majoritatea făptuitorilor o constituie anumite categorii de persoane. O categorie, de exemplu, provine din familii dezorganizate sau din rândul persoanelor fără familie, persoane fără ocupație sau cu ocupații aleatorii, averse de câștiguri mari

Un imperativ fundamental:

Apărarea și respectarea ordinii de drept

Prof. dr. ADAM POPESCU

În ultimul timp, a căpătat o mare frecvență folosirea conceptelor de "ordine de drept", de "legalitate", de "legitimitate" etc., concepte care în drept constituie instituții juridice. În articolul de față, ne vom referi numai la unul dintre aceste concepte și anume ordinea de drept.

Ordinea de drept, referitoare la societate și nu la lucruri, exprimă o rânduială stabilită de oameni, privind atât relațiile sociale în general, cât și, în special, relațiile dintre oameni și formele lor de organizare pu-

blică și privată ori relațiile dintre oameni și structurile ierarhice ale acestor forme organizatorice. În afară de conceptul de **ordine de drept**, mai sunt și alte concepte sau instituții juridice, care folosesc noțiunea de "ordine". De exemplu, instituțiile juridice sau conceptele de **ordine de stat, ordine socială, ordine publică**, dar care nu pot fi confundate ori identificate cu ordinea de drept.

Ordinea de stat reflectă caracterul de stat unitar, suveran și independent, prevăzut de Constituția țării, sau modul de

organizare a autorităților publice și forma de guvernământ. Ordinea de stat e specifică statului, ceea ce face să nu se confunde cu ordinea de drept.

Ordinea socială este un concept care are un caracter istoric și arată etapele dezvoltării statului. Sunt opinii care văd în ordinea socială organizarea societății într-o anumită etapă. Identitate, dacă nu confuzie, se face adesea și între **ordinea de drept și ordinea publică**. Cum ordinea publică se referă la respectarea unor norme de comportare, la libertatea de circulație și a întrunirilor, la liniștea publică etc., nu există o

În întâmpinarea îndelung așteptatei primăveri, un gând bun și sentimente alese tuturor celor pentru care tradiția noastră a creat **Sărbătoarea Mărțișorului**

EDUCAȚIA

Supliment al revistei "Opinia națională". Apare sub îngrijirea Asociației Generale a Învățătorilor și Educatoarelor din România

4

Veriga intermediară a actului didactic și importanța ei

Dr. NICOLAE RADU

Relația dintre pregătirea profesională și performanțele didactice este evidentă. Este greu de imaginat succese la nivelul claselor I-IV, cu învățători fără pregătire medie sau superioară. Mai mult, evoluția pregătirii corpului didactic a avut un corespondent real în calitatea instruirii copiilor. Și mai mult, pe măsură ce accesul auxiliarelor este mai mare, calitatea pregătirii crește serios și apare posibilitatea unui adevărat salt în ceea ce privește eficiența didactică.

Mult mai dificil de înțeles este însă faptul că profesionalitatea nu se "varsă" direct în eficiența didactică. Altfel spus, este posibil ca unei pregătiri profesionale înalte să-i corespundă slabe, chiar foarte slabe efecte didactice. Constatarea aceasta nu este deloc o excepție, cum s-ar putea crede și, dacă ne gândim bine, nu se poate să nu observăm oameni bine pregătiți, care au performanțe slabe. Despre ei se spune că muncesc "de mântuială", că sunt leneși, dar și că au slabe interese profesionale, că nu-și iubesc meseria, că valorile nu sunt la înălțimea

pregătirii lor profesionale și nici la cea presupusă de activitatea depusă.

Concluzia pe care ar trebui să o tragem este că priceperea, competența profesională "trec" în activitatea practică prin intermediul valorilor, că sfera valorilor reprezintă veriga intermediară între pregătire și eficiența practică. Iar veriga aceasta intermediară reprezintă o mare varietate de valori care decid asupra calității angajamentului personal în munca didactică. De aceea este necesar să o punem sub lupă, să o analizăm și să vedem spre ce concluzii practice ne duce.

Valorile care mediază calitatea trecerii de la competența profesională la practică pot fi foarte diferite: satisfacerea nevoilor biologice, comoditatea, interesul pentru copii, dorința de ridicare culturală (și economică) a țării, câștigul, exigențele colectivului didactic în care se lucrează etc. O analiză sumară a acestor valori intermediare posibile ne conving cel puțin de un lucru: valorile "joase" nu pot duce la performanțe didactice înalte, indiferent de pregătirea

unui cadru didactic. Comoditatea, lipsa de interes etc. duc sigur la eșec. Invers, dorința de a lucra mai bine, atmosfera favorabilă muncii de calitate, calitățile morale ale celui care predă sunt condițiile marilor performanțe.

De unde să începem deci? De la atmosfera favorabilă muncii de calitate care trebuie să existe în fiecare școală. Ea depinde de fiecare director și de fiecare învățător și stă la îndemâna noastră să o creăm. Am putea începe și din altă parte? Desigur, de la evaluări independente ale performanțelor școlare (dar va trece încă multă vreme până când vom dispune de ele), de la supramotivarea economică (nici această soluție nu ne va fi la îndemână un timp apreciabil).

Singura cale care ne stă la îndemână pentru moment este atmosfera favorabilă. Ideea aceasta nu este o "găselniță" gazetărească, ci una din marile direcții de cercetare din teoria grupurilor și știința conducerii. Pe de altă parte, odată interiorizată, ea reprezintă condiția valorică superioară pentru "traducerea" în practică a competenței profesionale.

Profesionalism pedagogic și modelare umană anticipată

Dr. MARIA COBIANU-BĂCANU,
Institutul de Sociologie al Academiei Române

Sfârșitul mileniului doi și începutul mileniului trei ridică exigențe deosebite din perspectiva formării profesionale și culturale a personalității umane, determinate, deopotrivă, de dezvoltarea științei și tehnicii, ca și de nevoile tot mai stringente de organizare rațională a vieții, muncii și mediului ambiental. La elementele de mai sus se mai adaugă unul: acela al necesității de a ne înscrie ca parteneri valabili și veritabili în procesele de integrare europeană ce se desfășoară pe plan economic, social, militar și nu mai puțin civilizatoriu, procese a căror realizare presupune un salt calitativ, în primul rând, în dezvoltarea noastră internă, națională, ca cetățeni ai societății românești.

Pe scurt, lumea din afară, dar și noianul de aspirații sau vise neînvinsse ale românilor ne îndeamnă să ne întoarcem la om, la noi înșine, dacă vrem să ne schimbăm actuala condiție umană, actualul nivel de viață scăzut, minimal dincolo de credințele și așteptările anului 1989, dar și aprecierile și locul pe care îl deținem în momentul de față în previziunile organismelor internaționale privind indicele de dezvoltare umană

(I.D.U.).

În toate aceste schimbări sau provocări la scară mondială și națională, reevaluările trebuie să înceapă cu omul și să se sfârșească cu beneficiile la care el este părtaș, altfel, dezvoltările economice rămânând jocuri dure ale obținerii profitului fără rezonanțe în dezvoltarea omnescului din om.

Dar pregătirea tinerelor generații este să răspundă competiției de valori pe plan economic, tehnic și științific pe care o reclamă secolul XXI se realizează încă din zilele noastre. De fapt, școala de astăzi, copiii din băncile claselor elementare vor trebui să răspundă "prezent" la întâlnirea cu viitorul pe cât de aproape, pe atât de încărcat de probleme și condiționări. Ca tinerii să fie apti de a pătrunde într-o lume în care competitivitatea este dimensiunea primordială, cadrele didactice, formatorii înșiși trebuie pregătiți pe măsură. Așa se explică faptul că în Programul-cadru al activităților Uniunii Europene în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și al programelor demonstrative pe anii 1994 - 1998 se înscrie și țara noastră cu obiective clar formulate de cooperare tehnico-științifică la

Bătălia pentru Colegiile universitare pedagogice ale institutorilor va continua

Unele întâmplări nu au o semnificație deosebită dincolo de momentul producerii și al conținutului lor. Altele însă au și merită o analiză specială. De aceea, sociologii consideră "cazul" o metodă de cercetare, a ceea ce se află în spatele lui. Un astfel de "caz" ne-a relatat pe 26 ianuarie 1996, ziarul "România liberă": "Domnul inspector general al Inspectoratului școlar Arad, Pavel Sârbu, a declarat că foarte mulți ingineri agronomi solicită posturi de învățători, deoarece nu au unde profesa în agricultură".

Așa dar, nu avem ce face cu inginerii agronomi, sunt prea mulți în județul Arad, dar și în alte județe. Faptul acesta este cu totul original, căci nu poate fi decât neobișnuită coexistența unor oameni specializați în agricultura științifică, cu țărani

lucrându-și pământul exact ca în secolul trecut, cu unelte primitive și cu priceperi elementare de lucru. Prea mulți ingineri și pământuri lucrate cum dă Dumnezeu. Îmbinarea științei agricole cu exploatarea eficientă a pământului a eșuat după 1989, iar cenușa contradicției artificiale dintre cele două condiții ale agriculturii moderne o reprezintă disocierea celor doi factori organici legați între ei pretutindeni în lumea marilor producții agricole.

Avem o suprapopulație de ingineri agricoli, dar dacă este așa, unde să-i utilizăm mai bine decât în școlile sătești? Efectul ar fi o educație agricolă de calitate, chiar o condiție a progresului agriculturii în condițiile micilor loturi de pământ ale viitorilor țărani.

Ar trebui căutați acești

ingineri și angajați pe posturile libere și apoi calificați: la locul de muncă, la județe, dar și prin colegii. Am ajuns iarăși la Colegiile. Dacă sunt desființate acum, cineva trebuie să le reînființeze, cândva, căci numărul învățătorilor necalificați trece de zece mii și cineva trebuie să-și pună problema pregătirii lor. Și cum este greu de crezut că ceea ce nu s-a putut face din 1991 și până azi se va face, în condiții mai bune, începând cu toamna lui 1996... Și dacă nu se va reuși, războiul colegiilor va continua, căci problemele reale nu dispar prin ignorare și nici prin mimarea soluțiilor. Va continua și pentru faptul că este greu de trecut în epoca informatizată sau postindustrială cu peste a șasea parte din cadrele didactice care predau la clasele I-IV necalificate.

PUNCTE DE VEDERE

SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Este în avantajul națiunii române, a prezervării valorilor sale de civilizație și cultură proprii, transformarea a mai tuturor mijloacelor de comunicare în masă (inclusiv zise naționale) în canale de difuzare predominant a conținutului și orientării preferate, impuse de mediile străine de "informare" respectiv influențare? Copleșiți de mimetism, handicapați în privința cunoașterii și aprecierii valorilor culturii naționale în toate ipostazele sale, "re-cosmopolitizate" (de la cosmopolitismul servil răsăritean la cosmopolitismul tot servil apusean) agenții mass media, extrem de pestriți și neprofesionalizați încă, pun în undă și pe ecrane, difuzează în tiraje mai mari sau mai mici ziare, reviste, magazine, comercializează videocasete și benzi magnetice care, toate împreună "INFORMATIZEAZĂ" societatea noastră, populația României, îndeosebi tineretul, cu mesaje scrise, vorbite, cântate și imagini ce vehiculează UN ALT SISTEM DE VALORI (non și anti-valori) decât acela care ar asigura CONTINUITATEA SPIRITUALĂ, PSIHOLÓGICĂ, RELIGIOASĂ ȘI MORALĂ a poporului român.

Referindu-se la politica de patrimoniu, într-o comunicare intitulată "Către o știință a patrimoniului național", prof. dr. Aurelian Bondrea includea în această politică: "identificarea acelor sisteme de mijloace capabile să susțină CREAȚIA culturală, să mențină procesele de creștere a patrimoniului și să PROTEJEZE INTELIGENȚA CREATOARE ÎN RAPORT CU FENOMENELE DECULTURATIVE, cu procesele "CONTRACULTURII", și cu politicile sau practicile de "AGRESIUNE CULTURALĂ" îndreptate împotriva unei națiuni întregi" (în "Opinia națională", nr. 114 din 4 decembrie, 1995, pag. 3).

Deși, chipurile românesc, postul național de radio ("Radio România Actualități") este acaparat și copleșit de muzică în limba engleză, în detrimentul muzicii ușoare, corale și simfonice românești (fapt ce nu se petrece în nici o țară occidentală) ca și a muzicii franceze, italiene, spaniole, latino-americane - melodioase și apropiate sufletului românesc latin. E un vădit dezechilibru care nu-și are justificare în "interesul" sau "dorința" publicului românesc să zicem pentru rock (să ne amintim că și kazaciok-ul a fost suportat nu solicitat de marea masă a populației României).

Cu toate că postul de radio național aduce servicii - de altminteri obligatorii - cunoașterii fondului de idei și sentimente al culturii naționale, al științei românești, faptul că reprezentanții de frunte ai acesteia nu au o PREZENȚĂ CONTINUĂ, zilnică și predominantă, ci una intermitentă și ocazională, prelungită și motivată doar de aniversări, comemorări etc. este expresia unei "politici informaționale" și "promoționale" care nu con-

Ce sistem de valori promovează mass media?

Prof. univ. dr. Petru PÂNZARU

cordă cu interesele majore ale națiunii române.

Predominarea în cadrul Buletinelor de știri și a Radio-jurnalelor a "meniului" informațional pus pe tavă de către Agențiile internaționale occidentale de presă, alcătuit după "gustul" și în limbajul lor, nu este nici ea de natură să contribuie la orientarea publicului românesc în spirit de independență și completitudine. Astfel, în mod cert publicul românesc este interesat în informații continui, nu sporadice, și în știri, comentarii substanțiale despre ce se petrece în țările vecine nouă, ca și în țările din Asia, Africa, America Latină. Oferta de asemenea știri este săracă, sporadică și unilaterală, pentru că Agențiile internaționale, occidentale de presă au propria lor politică informațională, propriile lor centre de interes, pe care atât radioul cât și televiziunea nu fac altceva decât să le reproducă. (Faptul că România, fiind o țară mică ce nu dispune de mijloace materiale și tehnice puternice, pentru informare directă, de la fața locului, din toate punctele globului, nu justifică, nivelul redus și sporadic de informare despre țările vecine, slab mediatizate de agențiile internaționale, sau despre ce se petrece într-o țară imensă și semnificativă precum este China).

Mai prost stau lucrurile cu posturile naționale de televiziune, a căror audiență este (încă!) ridicată și care, deși sunt supuse frecvent criticilor, acestea vizează mai ales aspecte și interese politice partizane, decât interesele naționale ca atare. Comparativ vorbind, SPIRITUALITATEA ROMÂNEASCĂ, creațiile românești de substanță și valoarea ideatică, estetică, etică din toate domeniile este dezavantajată de propensiunea pentru filmele străine, îndeosebi americane - indiferent de valoarea, respectiv nonvaloarea lor - pentru M.T.V., concerte rock, Sade Live, clipuri zăpăcitoare, deși doritorii de asemenea emisiuni le găsesc din belșug în transmisiile pe cablu și satelit. Și dacă televiziunea română, cu tot tributul pe care-l plătește nejustificat modelelor străine și mimetismului, rămâne totuși legată de solul spiritual românesc și de preocupările națiunii române, televiziunile particulare, comerciale și cu atât mai mult programele nenumăratele posturi TV străine, recepționate prin satelit, adaugă la puzderia de mărfuri de larg consum străine importate fără respect și grijă pentru protejarea producției naționale, "mărfurile" mediatice străine, nu numai ca origine, ci și ca orientare spirituală, transformă rapid România într-o colonie a imperiului mediativ internațional. (Fiind imposibil să urmărești pe viu și simultan aceste programe, e suficient să

citești programele publicate în "Jurnalul de București" și în "T.V.Satelit" pentru a-ți da seama ce fel de alternative se oferă nu atât televiziunii naționale cât însăși spiritualității și psihologiei naționale).

Cu prilejul lansării - cu mare tam-tam publicitar - a noii grile de programe a postului de televiziune PRO TV, ("Noul Pro Tv"), directorul său ne-a asigurat că "totul va fi de factură occidentală" (echivalent, în percepția generală, cu

sumumum valorii și, ipso facto cu dezirabilitate maximă). Sub un îmbietor (și mișcător) slogan publicitar "TE UIȚI ȘI CAȘTIGI!" se drapează o cu totul altă realitate psihosocială: TE UIȚI ȘI ÎȚI PIERZI IDENTITATEA NAȚIONALĂ, resursele culturale vitale de a fi tu însuși, TE TREZEȘTI (dacă te mai trezești) REMORCAT LA ALTĂ CULTURĂ, la o ALTĂ psihologie. Obsedați de ideea "societății informaționale" până și oameni cu cea mai înaltă răspundere în statul român, "binecuvântează" acest nou pas către abandonul valorilor spirituale naționale în numele grăbitei integrări în lumea occidentală. Sociologia Patrimoniului Cultural Național preconizată de prof. A. Bondrea ar putea și ar trebui să întreprindă ANALIZE DE CONȚINUT ȘI DE SEMNIFICAȚIE a filmelor, videoclipurilor, emisiunilor de știri și dezbaterilor politice, relevând cât și cum sunt prezentate valorile și ideile spiritualității românești.

(Va urma)

STATUL ȘI DIALOGUL SOCIAL

Dr. GHEORGHE RĂBOACĂ,
director al Institutului de Cercetare
în domeniul Muncii și Protecției Sociale

Dialogul social este o problemă extrem de importantă și actuală în toate țările. În România, dialogul social capătă accente și nuanțe noi, particulare dacă avem în vedere că, în realitatea românească, el este un proces, un fenomen nou, născut după decembrie 1989, prin decentralizarea conducerii economiei și a societății românești, prin cedarea de către statul supracentralizat a unor atribuții și competențe din sfera relațiilor profesionale și preluarea acestora de către alți agenți, creați și organizați special - patronatul și sindicatele.

În acest fel, dialogul social poate fi definit ca o formă democratică de reglementare și desfășurare a relațiilor profesionale dintre patroni și sindicate, cu și fără participarea directă a statului.

Posibilitatea desfășurării bipartite a dialogului social lasă să se înțeleagă că agenții de bază ai dialogului social sunt patronii și sindicatele. Faptul că dialogul social (bipartit) nu include în mod direct și statul ar putea să fie interpretat că acesta nu este nici important și, deci, nici obligatoriu.

Nimic mai fals. Dialogul bipartit se realizează în prezența celor doi agenți de bază, patronii și sindicatele, însă aceasta nu înseamnă că statul nu este prezent sub nici o formă. De altfel, când vorbim de descentralizare, prin aceasta înțelegem cedarea

de către stat a unor atribuții și competențe pentru a fi preluate și realizate direct, mai eficient, de către patroni și sindicate. Aceasta nu înseamnă că statul se dezinteresează de sfera relațiilor profesionale, de dialogul social.

Statul se dezinteresează doar de participarea sa directă; participarea sa indirectă rămâne, în continuare, obligatorie în dialogul social bipartit.

Absența totală a statului, adică absența și în forma indirectă din desfășurarea dialogului social, ar crea asemenea dezechilibre încât însuși dialogul social ar fi perturbat.

Dialogul social își dezvoltă mai bine conținutul și, deci, însăși nevoia participării indirecte a statului la acest dialog (bipartit) dacă vom sublinia că el este o modalitate democratică de concertare și armonizare a intereselor existente în societate (particulare și generale, naționale). Patronatul și sindicatele sunt, după cum se știe, exponenții intereselor particulare ale patronilor și ale salariaților. Cât privește statul, întotdeauna, oricare ar fi forma directă sau indirectă de participare la dialogul social, acesta este exponentul, garantul și protectorul intereselor generale, naționale.

O CRIZĂ A DIALOGULUI SOCIAL?

Dialogul social, după decembrie 1989 a progresat

(Va urma)

REVISTA

OPINIA
națională

Tiparul executat de
DRAGO PRINT GRUP
Tipografia F.E.D.

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Mariana IONIȚĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telefon: 330.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 3600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat postal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Măine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B. Abonamente se pot face și prin oficiile postale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, Sect. 1, București - România.

PERMANENTE ROMÂNEȘTI

OPERA

"OEDIP"
de George Enescu● 60 de ani de la premieră ●
(1936 - 1996)

LIVIU BRUMARIU

"Nu am căderea de a declara că Oedip este sau nu cea mai desăvârșită dintre lucrările mele - spune Enescu. Ceea ce pot afirma cu certitudine este că, dintre toate, îmi este cea mai dragă".

Realizată de-a lungul unui sfert de veac, capodopera lui Enescu a fost prezentată în premieră la 13 martie 1936 de către colectivul Operei Mari din Paris, după care o seamă de critici muzicali precum și oameni de cultură au ținut să sublinieze valoarea deosebită a creației enesciene. "Datorită lui George Enescu - scria Henri Malherbe -, România nu mai are nimic de invidiat, chiar din punctul de vedere al spiritului celor mai însemnate popoare. Posedă un muzician cu faimă universală și care aduce o cunună ce îi era refuzată mai înainte. Se înalță la demnitatea celor mai înzestrate popoare. Sporește tezaurul ei de artă cu o partitură ca «Oedip», asemănătoare cu cele mai măndre capodopere ale muzicii de teatru". René Dumesnil: "Oedip rămâne, pe același rang cu Pelleas și Melissande sau Ariadne et Barbe-Bleue și cu Penelope, una din culmile artei lirice". Jean C. Barton: "Ansamblul este înălțător, nobil și tragic. Oedipul lui Enescu ne apare ca una din cele mai mari creații dramatice din prima jumătate a secolului, o autentică capodoperă a genului". La rândul său, compozitorul francez Arthur Honegger situează opera "Oedip" de George Enescu printre culmile artei lirice a tuturor timpurilor.

La triumful spectacolului de la premieră au contribuit basul André Pernet, în rolul lui Oedip, dirijorul Philippe Gaubert și întreg ansamblul Operei Mari din Paris. Ca un omagiu adus realizărilor muzicale pe pământul Franței, guvernul francez i-a conferit lui Enescu „Legiunea de onoare în gradul de comandor”. Cavalier al acestui Ordin, Enescu era încă din anul 1924. Ideea de a compune o asemenea lucrare a fost urmarea participării lui George Enescu la spectacolul de la **Comedia franceză** (1910), în care marele actor dramatic Mounet-Sully a interpretat rolul lui Oedip din tragedia lui Sofocle "Oedip rege". "Ieșind de la teatru - își amintea marele nostru compozitor - eram halucinat, posedat. O idee mă cuprinde: să compun un Oedip". Colaborarea cu poetul-scriitor Edmond Flég va duce la alcătuirea libretului, care se bazează pe cele două tragedii ale lui Sofocle - "Oedip rege" și "Oedip la Colona". "... Mi-am propus să redau întreaga viață a eroului, începând cu bucuria și trecând prin groază numai pentru a ajunge la seninătate. "spune Ed. Flég.

"N-am vrut să fac din Oedipul meu un zeu, ci o ființă de carne, ca dumneata și ca mine. Dacă unele accente pe care i le-am imprimat au emoționat pe câțiva oameni, aceasta este, cred, fiindcă ei au recunoscut în jalea sa un ecou fratern", arată Enescu.

Pentru a îmbrăca textul dramei antice eline, Enescu va căuta un limbaj muzical care să nu pastişeze vechile game ale grecilor antici, dar să sugereze totuși locurile și epoca în care s-a petrecut drama lui Oedip. Emanoil Ciomac, cel care a realizat versiunea în limba română a libretului operii "Oedip", versiune acceptată de George Enescu, spunea: "George Enescu n-a ascultat decât glasurile arhiancestrale, ale unei sensibilități de român, dintr-o lume de început a unei civilizații, ce vibrau adânc într-însul".

În tragedia lirică "Oedip" George Enescu a urmat calea dramei muzicale, impusă de Richard Wagner prin introducerea **mitului**, ca simbol al legendei antice de larg și poetic înțeles omenesc, împletit cu cea mai largă, mai completă și mai complexă formă de expresie muzicală - **simfonia**. George Enescu introduce în teatrul liric acele poeme mitologice ce amintesc de jocurile olimpice, în care aezii cântau, prin subiectele cântecelor lor, întreaga viață spirituală a oamenilor vremii, cu un înțeles înalt, cu un substrat etic sublim.

Se pare că Enescu a acceptat și concepția wagneriană potrivit căreia "arta trebuie să devină adevărata religie a vremurilor moderne iar poetul-muzician, pontiful ei". El dorea să devină wagnerian dar numai în acest sens; cât privește creația, aceasta trebuia însă să fie personală: "Dacă sunt simfonisti, sunt fără idei preconcepute, așa cum fără idei preconcepute este și folosirea de către mine a Leitmotivului: subiectul "Destinul" mă mână către acestea". Întrebat asupra apariției unor idei noi în desfășurarea discursului muzical, Enescu răspunde - acesta își are obârșia, într-un leitmotiv principal al partiturii și, de altfel, la Enescu, melodia, în esența ei, trebuie să fie altceva decât o "revărsare siropoasă de salon", dar nici acea declamație cântată sau "melodie infinită" propusă de Wagner. Solistul cântăreț, om de teatru, se afirmă și străbate simfonia. El participă la acțiunea dramatică și conduce auditoriul la desfășurarea ei; de aceea, Enescu îi redă demnitatea rolului său de protagonist și îi încredințează părți ale partiturii în care solistul se alătură simfoniei, creând momente de tensiune și de relaxare - specifice artei sonore - de o puternică stare emoțională.

Constantin Silvestri - cel care a realizat audiția, la București, a operii Oedip -, impunând un model pentru cei ce vor urma, obișnuia să spună: "N-am știut cu adevărat cât de mare este Enescu până la au-

dierea operii Oedip de la Bruxelles (1956)". Iar Enescu scria: "Visez la o muzică asemănătoare priveliștei insulelor din mările grecești. Țărături abrupte sau armonioase, neted desenate, goale, aride, fără o pată, fără un copac, siluete puternice, ce se profilează pe mare și pe cerul albastru. Aș vrea să mă inspir de la natura aceea, să scriu o muzică esențială, sobră, o muzică de contururi simple și mărețe".

În munca istovitoare de creație, dar atât de plăcută lui Enescu, în care se îmbină intelectul cu inspirația, trăirea pasionată cu liniștea și meditația, autorul s-a sprijinit pe muzica populară românească mai veche și mai nouă pe care el o avea în însăși ființa sa. În construcția modurilor ce persistau de veacuri în cântecele și jocurile strămoșești și ritmurile ce completau melodiile de toate felurile, Enescu a descoperit pe acelea care se potriveau subiectului și răspundeau trăirilor sale legate de dramaturgia spectacolului. Un critic francez scria: "Muzica lui George Enescu (care, după cum se știe, este român) reflectă unele inflexiuni arhaice populare din țara sa... Partitura lui Enescu dezvăluie atât artistul cultivat, cât și geniul inspirat și oferă frumuseți magnifice, care fac din Oedip o minunată capodoperă muzicală".

Ideea fatalității atât de răspândită în vechime este redată de Enescu și Ed. Flég într-un mod omenesc, viu și, totodată, biruitor. Oedip, victimă a destinului impus de către zei, își ridică glasul protestatar - "... asta e dreptatea voastră, puternici zei" - acel glas care străbate veacurile și, deodată, orbul osândit devine un clarvăzător, un luminat, destinat la început să ocrotească cetatea, ce presupunea în concepția lui Sofocle un segment al omenirii. "Voința mea n-a fost niciodată în crimele mele! Am învins soarta mea", spune Oedip, în final. "Sunt nevinovat!"

Legat de tradiția operelor antice eline, în care **corul** devenea comentator al dramei, la Enescu, ansamblul coral este personajul ce reprezintă mulțimea și, totodată, înțelepciunea populară, marcând rolul acestuia în acțiunea spectacolului. Linia melodică împrumută elemente ale cântului de strună din biserica strămoșească, iar melopeea lui Oedip de formulă recitată - pe textul "Cunosc o licoare cu gust schimbător, amară la gură dar dulce la inimă; fericire-acel ce moare atunci când s-a născut, mai fericit acel ce moare fără-a se naște" - este o psalmodiere de stil bizantin, realizată de Enescu într-o formulă de mare emoție artistică, umană și româ-

nească în același timp.

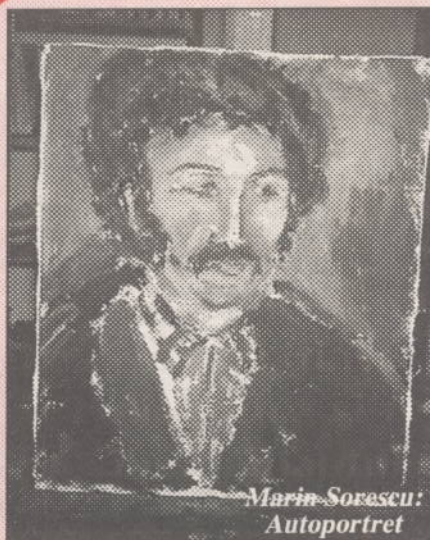
Fluierul ciobănesc atât de răspândit la români dar și la vecii elini "Siringa Pannos", adică fluierul lui Pan sau naiul românesc, a fost introdus în operă la locul și momentul potrivit.

Dar elementul de căpetenie și cel mai profund al operii a fost și rămâne, peste milenii, **umanismul**. Enescu și Flég l-au sesizat de la început și l-au redat în final, cum n-au făcut alți mari creatori de drame muzicale de-a lungul timpurilor.

"Știi tu ce-i ursita Oedip?... Toate în lume sunt supuse ei... În nesfârșitul univers/ Pitic în fața destinului/ Poți să-mi spui pe cineva, sau să-mi numești ceva/ Care să fie mai tare decât ursita?" Oedip răspunde: "Omul e mai tare decât ursita". Enescu și Flég, modificând textul antic și dându-i o altă semnificație, consideră că **omul** e mai tare decât soarta. "Viața e o luptă, deci luptă-te cu ea" - spune poetul.

Emile Vuillermoz scria cu privire la "Oedip": "Este o lucrare admirabilă care n-ar fi trebuit să părăsească așiful niciodată".

Ce ar mai trebui să spunem noi ca români, frați cu Enescu și, de ce nu, și cu Oedip?

Marin Sorescu:
Autoportret

La
Mulți Ani,
Marin
Sorescu!

Marin Sorescu împlinește 60 de ani? Iată o întrebare surprinzătoare pentru cei mai mulți. Mai cu seamă pentru cei ce cunosc vitalitatea omului până de curând ministru și a scriitorului pe care ursitoarele l-au hărăzit eternității limbii și literaturii române. Tocmai datorită celor șase decenii și succeselor de referință, artistul se află în plină maturitate creatoare. Marin Sorescu are încă mult de spus în poezie, în dramaturgie, în eseistică, în patronarea de reviste literare și... în arta plastică. Revista "Opinia națională" îi urează mulți ani și noi împliniri pe măsura marelui talent!